

Landstingsstyrelsen

Yttrande över motion 2000:41 om den stora upphandlingen av sjukvård år 2003

(1 bilaga)

ÄRENDET

I motion av Ingela Nylund Watz m fl (s) föreslås bl a att den stora upphandlingen av akutsjukvård omedelbart avbryts och att genomförda bolagiseringar analyseras innan ytterligare bolagiseringar sker.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta att anse motionen besvarad.

BAKGRUND

Motionärernas förslag tar framför allt upp den kommande upphandlingen av akutsjukvård samt frågeställningar rörande de landstingsägda akutsjukhusens associationsform. Dessutom föreslås bl a att samtal förs med regeringen om Lagen om Offentlig Upphandling (LOU). Motionen bifogas.

Motionen har remitterats till hälso- och sjukvårdsnämnden, produktionsstyrelsen och landstingskontoret för yttrande senast 1 mars 2001.

LANDSTINGSKONTORETS SYNPUNKTER

Den stora upphandlingen

Hälso- och sjukvårdsnämnden lade i november 2000 fast strategin för upphandling av akutsjukvård. Upphandlingen delas in i två etapper där anbudsfrågningar för första etappen, som omfattar rörelseorganens sjukdomar, hjärt-, lung- och kärlsjukdomar samt medicin/kirurgiska sjukdomar 1, skall gå ut i mars

Bilaga

Motion nr 2000:41

2002. Driftstart skall ske 1 januari 2004 vilket är en senareläggning med ett år jämfört med tidigare planering. Etappen 2 som omfattar övriga vårdgrupper sker därefter med ett års förskjutning.

Upphandling av akutsjukvård är en process som ställer stora krav på såväl förberedelser som genomförande. Den senareläggning och etappindelning av upphandlingen som nu beslutats synes därför väl motiverad. Mer tid har därmed givits för att, bl a med hjälp av medicinskt programarbete, lägga en så stabil grund som möjligt. Även indelningen av upphandlingen i olika segment (direktupphandling, förenklad upphandling, konkurrensupphandling) bör bidra till att säkra processen.

Landstingets erfarenheter av att upphandla sjukvård är än så länge förhållandevis begränsade. Inte heller tycks det vid en internationell utblick finnas särskilt många rön att hämta. Det skärper naturligtvis kraven på omsorgsfulla förberedelser och att de erfarenheter som ändå finns tas till vara. Landstingskontoret vill särskilt peka på betydelsen av att samarbets- och samverkansfrågor noga beaktas. Sjukvårdsverksamhetens komplexitet och "sjukvårdsmarknadens" relativa ofullgånghet gör det nödvändigt att relationen mellan beställare och producenter tydligt präglas av partnerskap och inte bara av att det rör sig om ett partsförhållande.

En fråga i det sammanhanget är om och under vilka premisser beställarens sjukvårdspolitiska beslut under löpande avtalsperiod skall kunna få genomslag i producenternas verksamhet. Frågan är av väsentlig principiell betydelse och ställs på sin spets i det fall vårdavtalen är längre än mandatperioden. Regeringen har i direktiven (dir 2000:103) till utredningen om medborgerligt inflytande mm vid förändringar av ägar- eller driftsformer i vården sagt att frågan om avtalstidernas längd mm skall utredas i annat sammanhang.

Upphandling av akutsjukvård är ett naturligt steg i utvecklingen av landstingets styrmodell och dessutom en tvingande följd av dels avtalet med Bure/Capio, dels Lagen om Offentlig Upphandling (LOU). Den kan, rätt hanterad, vara ett verkningsfullt medel att utveckla kvaliteten och stärka kostnadskontrollen. Att ge sig in på obanade stigar är visserligen förenat med risker men goda förutsättningar bör finnas att identifiera och bemästra många av dessa.

Akutsjukhusens associationsform och självständighet

När det gäller de bolagiserade sjukhusen föreslår motionärerna att de får

möjlighet fullfölja det förändringsarbete som satts igång. Landstingskontoret har ingen annan uppfattning. Övergången till annan associationsform löser i sig inga – eller i vart fall endast få – problem men bör skapa goda förutsättningar för en positiv utveckling av verksamheten. Roller och relationer kan bli tydligare, ekonomistyrningen förbättras och beslutsgången kan effektiviseras. Detta är dock förändringar som måste tillåtas ta tid vilket såväl ägare som beställare måste respektera.

Hittills har tre av de landstingsägda akutsjukhusen bolagiserats medan fyra fortfarande drivs i förvaltningsform. Bland de senare pågår förberedelser inom Södersjukhuset, Karolinska sjukhuset och Norrtälje sjukhus för att bli bolag. Längst har de två förstnämnda kommit men såvitt nu går att bedöma kan alla tre ombildas till aktiebolag för nästa årsskifte. Läget avseende Södertälje sjukhus är något mer oklart. För närvarande råder således olika betingelser för sjukhusen på punkter som beslutsmandat, avkastningskrav, tillgången till egen styrelse m fl till följd av de drivs i två olika associationsformer.

Landstingskontoret anser det naturligt att erfarenheter av bolagiseringar samlas in och utvärderas, vilket kan ske på olika sätt och ambitionsnivåer. Avsaknaden av utvärderingar bör dock inte få hindra arbetet med att utveckla och stärka självständigheten för samtliga akutsjukhus. Utvärderingar av genomförda bolagiseringar kräver nämligen, om de skall vara värda namnet, att tillräckligt lång tid förflyter från förändringstillfället. Sannolikt måste det gå ett par-tre år innan en genomträngande utvärdering kan slutredovisas. Det vore olyckligt om förändringsarbetet avseende akutsjukhusen stod stilla under denna period.

Samtal med regeringen om LOU

I motionen föreslås att samtal förs med regeringen om LOU. Exakt om vad berörs inte närmare i motionen men enligt kontoret är det ett par frågor som i första hand skulle kunna vara aktuella.

Den ena är möjligheten att göra avknoppningar utan upphandling i direkt samband med detta. Möjligheten att kunna skriva ett direktavtal med den enhet som övertar verksamheten skulle vara till fördel. Idag förhindras detta av LOU.

Den andra frågan gäller upphandling av tjänster från egna bolag. Rimligt skulle vara att upphandlingstvång inte finns när det gäller egna enheter oberoende av i vilken associationsform de drivs. Om landstinget anser aktiebolag vara en effektiv driftsform för delar av sin verksamhet så bör sådana kunna bildas utan att

särskilda krav ställs på upphandling.

Båda dessa frågor diskuteras av den statliga upphandlingskommittén vars betänkande skall komma i mars 2001.

Sven Andréason

Leif Widmark